

Hindringer bestaae, om de alene eller væsentlig ere at søge i en Uvillie hos de paagjældende Godseiere til at rette sig efter Tidens Udvikling, som de dog i Længden ganske vist ikke kunne modsætte sig, men som de, jo større en Vikefreds de have, desmere ere opfordrede til itide at tage Hensyn til, eller om Grunden maaskee ligger i andre Forhold, der ikke kunne føres tilbage til en Tendens hos Eierne, som Lovgivningsmagten kunde finde sig fristet til at træde op imod. Der er synes det os, ved denne Leilighed en naturlig Opfordring til at fremhæve Ansætteligheden af, at der fremstuffedes nærmere Oplysninger i denne Henseende. Det forekommer os overhovedet, at de forffjellige Forhold, der ved Dommen om hele denne Sag, og om Trangen til en mere eller mindre paaflyndet Fremgang af Overgangen til Selveiendom maae komme i Betragtning, deriblandt Tilstanden paa de forffjellige Godser med Hensyn til Indfæstningernes og Fæsteafgifternes Størrelse, med Hensyn til hvorvidt disse Udbøvelser efterhaanden ere stegne, og i hvilket Forhold de staae til de fordrøde og opnaaede Salgspriser, kunde trænge til en nøiere Undersøgelse og Belysning end den, de hidtil have modtaget. Det vilde efter vor Mening være særdeles ønskeligt, om Regjeringen, med Benyttelse af de forffjellige Kilder, der staae til dens Raadighed, navnlig i Fæsteprotocolerne, Skjode- og Pantebøgerne og Indberetningerne fra Lehnene og Stamhusene, — Kilder, som derhos let kunde suppleres ved den Smødekommitee, der maatte være Grund til at vente fra Godseiernes Side —, vilde underkaste alle de nævnte Forhold en omfattende Undersøgelse. Vi kunne tænke os, at det ogsaa, en saadan Undersøgelse vilde kaste over Tilstandene, vilde kunne berolige dem, der have fundet, at Fremgangen ikke hidtil har været rask nok; men vi kunne ogsaa meget vel tænke os, at det maatte føre til at overveie, om ikke Lovgivningsmagten ved Anvendelse af Statens Bestatningsmyndighed eller ved nye regulerende Bestemmelser, sluttende sig til de tidligere, som Godsvæsenet har været underkastet, kunde stræbe hen til kraftigere end hidtil at modvirke Tilbøieligheden til at holde Fæstegodset samlet, hvor en saadan Tilbøielighed endnu maatte være

tilstede. Sikkert troe vi, at det af Undersøgelsen vilde fremgaae, at Tilstandene i ethvert Fald ikke ere saadanne, at der kunde være Tale om at gaae ud over Anvendelsen af deslige indirecte Midler for at skride til en Indgriben ved directe Foranstaltninger, imod hvilke der fra den retlige Side kunde gjøres grundede Indvendinger.

Den Motivering af Overgangen til Dagsordenen, som efter alt det Anførte det ovennævnte Fleertal af 6 af Udvalgets Medlemmer har forenet sig om at foreslaae, er følgende:

I Betragtning af, at Landstinget vel maa ansee det for et vigtigt Formaal for Lovgivningsmagten at stræbe hen til at fremme Fæstegodsets Overgang til Selveiendom ved en udstrakt Anvendelse af saadanne hensigtsmæssige Midler, som ikke krænke de Privates Eiendomsret,

men at Thinget, affeet fra hvad der iøvrigt kan være at indvende imod det foreliggende Lovforslag, maa finde den Grundbestemmelse i dette, at der efter Fæstecontractens Udløb skal tillægges Fæsterens Efterladte en lovbestemt Andeel af Fæstegodsets Værdi, uforeneligt med Eiendomsretten over Fæstegodset,

gaaer Thinget over til den næste Sag paa Dagsordenen,

opfordrende Regjeringen til, ved de Midler, der staae til dens Raadighed, nærmere at undersøge Forholdene paa de Godser, hvor der maatte have vilst sig Utilbøielighed til paa antagelige Betingelser at indrømme Brugerne Selveiendom, og efter Udfaldet af denne Undersøgelse at tage under Overveie, om nye Lovbestemmelser kunne træffes til at modvirke slig Utilbøielighed.

Som bemærket, er medundertegnede Lehmann enig i, at det foreliggende Lovforslag ikke egner sig til at ophøies til Lov. Ligesom i 1856 Forudsætningen om en almindelig Tilslutning, som kunde give Afgjørelsen Karakteren af en Slags Overenskomst mel-